C/2024/6563

12.11.2024.

P9_TA(2024)0175

Īpašā pasākuma pieņemšana Tunisijai 2023. gadam

Eiropas Parlamenta 2024. gada 14. marta rezolūcija par īpašā pasākuma pieņemšanu Tunisijai 2023. gadam (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES), jo īpaši tā 14. pantu,

— ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/947 (2021. gada 9. jūnijs), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", groza un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 466/2014/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1601 un Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 480/2009 ([1]) (*NDICI* — "Eiropa pasaulē" regula),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Komisijas 2008. gada 3. jūnija Nolīgumu par īstenošanas procedūrām Padomes Lēmumam 1999/468/EK, kas grozīts ar Lēmumu 2006/512/EK, ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību ([2]),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulu (ES, *Euratom*) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012 ([3]) (Finanšu regula),

— ņemot vērā Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu Nolīgumu, ar ko izveido asociāciju starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Tunisijas Republiku, no otras puses ([4]),

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Tunisiju, jo īpaši 2023. gada 16. marta rezolūciju par nesenajiem uzbrukumiem vārda un biedrošanās brīvībai un arodbiedrībām Tunisijā, jo īpaši žurnālista *Noureddine Boutar* lietu ([5]),

— ņemot vērā Komisijas priekšsēdētājas U. fon der Leienas, Itālijas premjerministres Dž. Meloni, Nīderlandes premjerministra M. Rites un Tunisijas prezidenta K. Saieda 2023. gada 11. jūnija paziņojumu presei,

— ņemot vērā 2023. gada 16. jūlija saprašanās memorandu par stratēģisku un globālu partnerību starp ES un Tunisiju,

— ņemot vērā Komisijas 2023. gada 20. decembra Īstenošanas lēmumu par īpašā pasākuma Tunisijai finansēšanu 2023. gadā (C(2023)9184) un pievienoto rīcības dokumentu par atbalsta programmu makroekonomiskajām reformām Tunisijā,

— ņemot vērā Reglamenta 136. panta 5. punktu un 132. panta 2. punktu,

([1]) OV L 209, 14.6.2021., 1. lpp.
([2]) OV C 143, 10.6.2008., 1. lpp.
([3]) OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.
([4]) OV L 97, 30.3.1998., 2. lpp.
([5]) OV C, C/2023/407, 23.11.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/407/oj

— ņemot vērā Ārlietu komitejas un Attīstības komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

A. tā kā LES 21. pantā ir noteikts, ka "Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir principi, kuri ir iedvesmojuši tās izveidi, attīstību un paplašināšanos un kurus tā tiecas veicināt visā pasaulē, proti, demokrātija, tiesiskums, universāls un nedalāms cilvēktiesību un pamatbrīvību princips, cilvēka cieņas neaizskaramība, vienlīdzības un solidaritātes princips, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un starptautisko tiesību ievērošana";

B. tā kā ES un Tunisijas Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīguma 2. pantā ir noteikts, ka "[a]ttiecības starp Pusēm, kā arī visi paša nolīguma noteikumi balstās uz cilvēktiesību un demokrātijas principu ievērošanu, uz kuru pamatojas Pušu iekšējā un starptautiskā politika un kura ir būtiska šā nolīguma sastāvdaļa";

C. tā kā *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas 29. pants izslēdz tādas darbības, kuru rezultātā partnervalstīs var tikt pārkāptas cilvēktiesības; tā kā saskaņā ar regulas 25. panta 5. punktu Komisija veiks *ex ante* ietekmes uz cilvēktiesībām novērtējumus, kas ir samērīgi ar paredzēto darbību un pasākumu mērķiem un summām; tā kā regulas 3. panta 4. punktā ir noteikts, ka "[v]ismaz 93 % no izdevumiem saskaņā ar šo Instrumentu atbilst OAP [Oficiālās attīstības palīdzības] kritērijiem, (..) tādējādi veicinot OAP kolektīvo saistību izpildi";

D. tā kā *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas 40. apsvērumā ir noteikts, ka, "[t]ā kā būtiska nozīme saistībā ar pareizu finanšu pārvaldību un efektīvu Savienības finansējumu ir demokrātijas, cilvēktiesību un tiesiskuma ievērošanai, kā minēts Finanšu regulā, palīdzību varētu apturēt, ja trešās valstīs pasliktinās situācija demokrātijas, cilvēktiesību vai tiesiskuma jomā";

E. tā kā prezidenta K. Saieda vadībā Tunisija ir piedzīvojusi autoritāru apvērsumu un satraucošu atkāpšanos no demokrātijas, cilvēktiesībām un tiesiskuma; tā kā pagājušajā gadā prezidents K. Saieds patvaļīgi lika arestēt un aizturēt opozīcijas politiķus, tiesnešus, mediju darbiniekus un pilsoniskās sabiedrības aktīvistus;

F. tā kā Komisija īpašo pasākumu pieņēma, izmantojot steidzamu rakstisko procedūru;

G. tā kā sešus mēnešus agrāk Komisijas 2023. gada 11. jūnija paziņojumā presei tika paziņots par budžeta atbalstu Tunisijai 150 miljonu EUR apmērā; tā kā par šo budžeta atbalstu tika paziņots pirms ES un Tunisijas saprašanās memoranda parakstīšanas;

H. tā kā pirms īpašā pasākuma pieņemšanas saskaņā ar steidzamu rakstisko procedūru netika veikta neoficiāla saziņa starp Komisiju un Parlamentu, kā prasīts Parlamenta un Komisijas 2008. gada 3. jūnija nolīguma 12. punktā;

I. tā kā *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas 27. panta 4. punktā ir noteikts, ka, "[s]niedzot budžeta atbalstu saskaņā ar Finanšu regulas 236. pantu, Komisija skaidri definē un uzrauga budžeta atbalsta sniegšanas nosacījumu kritērijus, tostarp progresu reformu īstenošanā un pārredzamību, un atbalsta parlamentārās kontroles, valsts revīzijas spēju, lielākas pārredzamības un publiskās piekļuves informācijai pilnveidošanu";

J. tā kā LESD 218. pantā ir noteikta procedūra, kas jāizmanto, lai risinātu sarunas un noslēgtu nolīgumus starp ES un trešām valstīm; tā kā šī procedūra nodrošina atbilstošas procesuālās garantijas, kā arī parlamentāro un tiesas kontroli, tādējādi palielinot pārskatatbildību un demokrātisko leģitimitāti;

K. tā kā Ārlietu komitejas delegācijai 2023. gada 13. septembrī tika liegta ieceļošana Tunisijā, tādējādi ierobežojot Parlamenta spēju īstenot savas kontroles pilnvaras;

L. tā kā 2023. gada 26. septembrī Tunisijas iestādes vienpusēji atlika Komisijas apmeklējumu — tikai dažas dienas pirms tam, kad tas bija paredzēts;

M. tā kā 2023. gada oktobrī Tunisijas prezidents noraidīja un atdeva atpakaļ ES budžeta atbalstu 60 miljonu EUR apmērā;

N. tā kā ES ir būtiski svarīgi turpināt sadarbību ar Tunisiju, lai valstī nodrošinātu makroekonomikas stabilitāti, tiesiskumu un cilvēktiesības;

1. apstrīd nepieciešamību pēc steidzamas rakstiskās procedūras īpašajam pasākumam par labu Tunisijai, jo Komisijas sākotnējais paziņojums par budžeta atbalstu 150 miljonu EUR apmērā tika sniegts jau 2023. gada 11. jūnijā, atstājot pietiekami daudz laika parastās procedūras izmantošanai; uzskata, ka šīs steidzamās rakstiskās procedūras sākšanas laiks liecina par parlamentārās kontroles un komitoloģijas procedūras neievērošanu;

2. aicina Komisiju nākamā augsta līmeņa ģeopolitiskā dialoga kontekstā sniegt detalizētu, uz faktiem balstītu skaidrojumu par to, kāpēc pirms īpašā pasākuma pieņemšanas saskaņā ar steidzamu rakstisko procedūru nav notikusi neoficiāla saziņa starp Komisiju un Parlamentu, kā noteikts Parlamenta un Komisijas 2008. gada 3. jūnija nolīguma 12. punktā; tādēļ sagaida, ka nākamajā augsta līmeņa ģeopolitiskajā dialogā Tunisija tiks izraudzīta par prioritāru valsti;

3. uzskata, ka saprašanās memorandā paustā politiskā apņemšanās "pilnībā" izmaksāt budžeta atbalstu 2023. gadam nav juridisks pamats šā pasākuma pieņemšanai ne īpaša pasākuma veidā saskaņā ar *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas 23. panta 4. punktu, ne saskaņā ar steidzamu rakstisko procedūru;

4. pauž nožēlu par to, ka Komisija nerīkojās proaktīvi un nenodeva Parlamenta rīcībā attiecīgo finansēšanas nolīgumu ar Tunisiju par īpašu nosacījumu un prasību noteikšanu, kā norādīts Finanšu regulas 112. panta 4. punktā un 236. pantā;

5. prasa sniegt detalizētu skaidrojumu par to, kā tādi termini kā "apmierinošs progress", kas izmantots Komisijas īpašā pasākuma rīcības dokumenta 4.3.2. iedaļā, kurā sīki izklāstīti budžeta atbalsta izmaksāšanas kritēriji, atbilst "skaidri definētiem budžeta atbalsta sniegšanas nosacījumu kritērijiem", kas noteikti *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas 27. panta 4. punktā;

6. pauž šaubas par to, vai attiecībā uz šo īpašo pasākumu tiek ievēroti ārējās darbības pamatprincipi attiecībā uz demokrātiju, cilvēktiesībām un tiesiskumu, kā izklāstīts LES 21. pantā, dažādos *NDICI* — "Eiropa pasaulē" regulas noteikumos un ES un Tunisijas Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīguma 2. pantā, ņemot vērā pamattiesību situācijas būtisko pasliktināšanos, kas jau ir notikusi Tunisijā kopš 2021. gada jūlija, un to, ka būtiska pamatvērtību situācijas pasliktināšanās varētu likt ES apturēt, samazināt vai atcelt budžeta atbalstu partnervalstīm;

7. tādēļ aicina Komisiju steidzami un pirms Parlamenta sasaukuma beigām sniegt papildu rakstisku informāciju par to, kā un kad tā novērtēs, vai ir vai tiks izpildīti 4.3.2. iedaļā izklāstītie nosacījumi par budžeta atbalsta izmaksāšanu, un kādi objektīvi kritēriji tiks izmantoti, lai noteiktu, vai ir panākts "apmierinošs progress" 4.3.2. iedaļā uzskaitīto vispārīgo nosacījumu īstenošanā;

8. prasa Komisijai rakstiski paskaidrot savu vērtējumu, ka Tunisija pašlaik atbilst prasībai, kas izklāstīta īpašā pasākuma rīcības dokumenta 4.3.2.(b) iedaļā attiecībā uz pamatvērtībām;

9. aicina Komisiju paskaidrot, kāpēc tā izvēlējās izmaksāt 150 miljonus EUR vienā maksājumā, nevis atļaut pakāpenisku izmaksu, pamatojoties uz konkrētiem starpposma mērķiem vai sasniegtajiem soļiem, kā paredzēts Finanšu regulas 236. panta 2. punktā, un neatstāt iespēju apturēt turpmākus maksājumus gadījumā, ja tiek novērota skaidra pamatvērtību pazemināšanās;

10. aicina Komisiju paskaidrot, kā īpašais pasākums palīdzēs uzlabot uzņēmējdarbības un investīciju vidi, ņemot vērā tiesiskuma pasliktināšanos Tunisijā kopš 2021. gada jūlija, kas ir būtisks šķērslis ekonomikas attīstībai;

11. aicina Komisiju paskaidrot iemeslus, kāpēc Tunisijas iestādes noraidīja budžeta atbalstu 60 miljonu EUR apmērā, kas izmaksāts Covid mehānisma ietvaros 2023. gada oktobrī, un to, uz kāda pamata Komisija uzskata, ka Tunisijas iestādes vēlas pieņemt budžeta atbalstu, kas paredzēts šajā īpašajā pasākumā;

12. aicina Komisiju precizēt, kādas garantijas tā kopš 2023. gada septembra ir saņēmusi no Tunisijas iestādēm par to, ka Parlamentam būs atļauts apmeklēt ES finansēto projektu objektus Tunisijā un tādējādi izmantot savas uzraudzības un kontroles tiesības saskaņā ar LES 14. pantu;

13. prasa Komisijai precizēt situāciju, sniedzot atbilstošu un visaptverošu atbildi uz Parlamenta jautājumu, uz kuru jāatbild mutiski, un šo saistīto rezolūciju;

14. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos un Padomei.